

- Chomsky N. (1981). *Lectures on government and binding*. Dordrecht, Holland: Foris.
- Elman J.L. et al. (1996). *Rethinking innateness: A connectionist perspective on development*. Cambridge, MA MIT Press
- Galloway C. & Richards B.J. (Red.), (1993). *Input and interaction in language acquisition*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hymes D. (1972). Review of Noam Chomsky. *Language*, 48, 416-427.
- Katz J.J. (1981). *Language and other abstract ideas*. Oxford: Basil Blackwell.
- Lyons J. (1970). *Noam Chomsky*. New York: Viking Press.
- Matthews P.H. (1993). *Grammatical theory in the United States from Bloomfield to Chomsky*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Nagata H. (1988). *The relativity of linguistic intuition: The effect of repetition on grammaticality judgements*. *Journal of Psycholinguistic Research*, 17, 1-17.
- Nagata H. (1997). Kernvorto-parametro en genera gramatiko: Apliko al eldiroj de infanoj denaske lernantaj Esperanton. *Scienca Revuo*, 48 (1), 34-43.
- Smith N. (1999). *Chomsky: Ideas and ideals*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Skinner B.F. (1957). *Verbal behavior*. New York: Appleton-Century-Crofts.
- Snow C.E. & Ferguson C.A. (Red.), (1977). *Talking to children: Language input and acquisition*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Steinberg D.D. (1975). Chomsky: From formalism to mentalism and psychological invalidity. *Glossa*, 9, 218-252.
- Steinberg D.D. (1976). Competence, performance and the psychological invalidity of Chomsky's grammar. *Synthese*, 32, 373-386.
- Tomasello M. (1999). *The cultural origins of human cognition*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Tomasello M. (2003). *Constructing a language: A usage-based theory of language acquisition*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Adreso de la aŭtoro

Prof. NAGATA Hiroshi
 Department of Clinical Psychology
 Kawasaki University of Medical Welfare
 288 Matsushima, Kurashiki 701-0193
 JAPANIO

<hinagata@mw.kawasaki-m.ac.jp>

Priaŭtoro informo

La aŭtoro estas profesoro pri psikologio ĉe Okajama Universitato, psikolingvisto kun specialiĝo pri akirado de denaskaj lingvoj.

Astronomio, planlingvo, fobio

Josef KAVKA

La titola galimatia certe postulas tujan eksplikon. Sendube oni konsentus kun mi, ke astronomio rajtas aparteni al sciencoj **ekzakta**, ĉar bazita ĉefe sur matematiko kaj fiziko. Male, planlingvon oni apenaŭ konsideru kiel komunikilon ekzaktan. Tamen, ĝia **planeco** sugestas pri ioma strebo al evitado de superfluaĵoj, do malhaveblaj elementoj de scienc-leksika ĥaoso. Fobio nepre havas nenion komunan kun ekzak-teco kaj planeco. Temas pri angoro, racie nemotivita: iu timegas akvon, alia homonimon. En 1996 mi demonstris, per centoj da ekzemploj, ke homonimeco estas ĝena, sed neforigebla lingvofenomeno. Aparte malracia montriĝas la fakto, ke iu homonimo vekas fortan alergion, dum alia tute ne...

Bedaŭre, konvulsia emo misformi nomojn, por ke foriĝu homonimeco, signifas ne nur malfaciligi Esperanton, sed en ties kadro grave perturbi la internacie kodigitan sistemon de diverssciencaj nomenklaturetoj. Finrezulte, la homonimofobio povus forpuŝi la sciencan publikon disde tiaspeca "planlingvo".

Sed nun mi revenu al kelko da ekzemploj el la leksiko astronomia. Ĉu Esperanto plenumas tiusfere la postulon de internacieco, ĉu de planeco, ĉu de kohereco? Helpu min la monumenta terminaro de Kleczek-Kleczková (1990-1994) kaj la freŝbakita NPIV (2002):

1. *de: Komet, en: comet, eo: kometo, es: cometa, fr: comète, pt: cometa, ru: kometa*. Jen, kia laŭdinda internacieco!

2. *de: Planet, en: planet, eo: planedo, es: planeta, fr: planète, pt: planeta, ru: planet*. Kial, spite al la internacia T, en Esperanto subite aperas D? Nu tial, ke planeto estas nur malgranda plano, nenio pli... Tamen, ĉu do la kometo ne estu nur malgranda komo?

3. *de: Planetoïd, en: planetoid, eo: mankas en NPIV, es: planetoide, fr: planetoide, pt: planetoide, ru: planetoid*. Ĉu la NPIV a "planeteto" ĉifru la plene internacian terminon?

4. *de: Planetologie, en: planetology, eo: mankas en NPIV, es: planetologia, ru: planetologia.* Kiu motivo gvidis la redakcion de NPIV ne registri la terminon "planedologio"? Ĉu tial, ke ĝi spitus la internaciecon?

5. Prefere mi rezignu pri pliaj parencaj terminoj laŭ *KleczeK-Kleczková*, sed tuŝu la NPIV-an: **planetario**. Mirinde, ĝi ne signifas arion pri malgranda plano, sed aparaton "kiu projekcias al interno de duonsfero bildojn de Suno, Luno, planedoj...". Kial ne "planedario" analoge al la pli supre menciita "planedeto"? Kien malaperis la kohereco postulata ekz. fare de *Suonuuti* (1998)? Ĉu ne estus plej honeste, se oni koncedus, ke la fundamenta substantivo planedo bonege servu en kunteksto komunuzaĵe eĉ popularsciencaj, sed en la strikte sciencaj restu la plene internacia **planeto**, sen suferi pro homonimofobio?

Kun astronomio koneksas **raketo**, *de: Rakete, en: rocket, ru: raketa*. Tamen, esperantistoj timas, ke la spacpafaĵo povus konfuziĝi kun la sporta pilkoĵetilo, do ili bezonas lanĉi la paronimon "rakedo". Samtempe ili ne timas, ke la kosma raketo povus konfuziĝi kun malgranda rako... Kien eskapi el la malraciaj angoroĵoj, kiuj ne havu lokon en la scienca leksiko de planlingvo?

Noto: La simboloj aplikitaj en la teksto strikte obeas la ISO-normon n-ro 639.

Referencita literaturo

- Kavka J.* : Kontribue al PIV. Homonimoĵoj en Esperanto, konsiderataĵoj nomenklature. (1996) 323 p. – *Kava-Pech. Dobřichovice.*
KleczeK J. & Kleczková H. : *Space Sciences Dictionary*. Vol. 1 (1990), Vol. 2 (1993), Vol. 3 (1994), Vol. 4 (1992). – *Academia. Praha.*
 NPIV : La Nova Plena Ilustrita Vortaro de Esperanto. (2002) 1264 p. – Sennacieca Asocio Tutmonda. *Paris.*
Suonuuti H. : Terminologia gvidilo. (1998) 38 p. – Universala Esperanto-Asocio. *Rotterdam.*

Adreso de la aŭtoro

Dr. Josef KAVKA
 Lužná 7 – Vokovice
 CZ – 160 00 – Praha 6 / ĈEĤIO

Priaŭtoro informo

Doktoro de natursciencoj, kandidato de teĥnikaj sciencoj, profesia geologo.

Pri penicilin-restoj en porhoma nutraĵo

Rüdiger SACHS

Enkonduko

Pro veterinara kuracado de brutoj buĉotaj povas resti penicilino kaj aliaj antibiotikoj en lakto kaj histoj de besto kaj povas eniri poste en la el tio faritan nutraĵon. Se ties plua prilaborado dependas de bakterioĵoj (ekz. ĉe laktoproduktoĵoj) povas ekesti problemoj. Plue, multaj homoj reagis alergie jam post tre malalta penicilin-kvanto. Ĉu ekzistas sensivaj metodoĵoj por pruvi la specon kaj kvanton de la penicilin-restoj en nutraĵo?

Historio de penicilino

En la jaro 1928 la brita bakteriologo *Sir Alexander Fleming* malkovris la tiam nomitan "benzolpenicilino" (aŭ "penicilino G") kaj ricevis por tio en 1945, kune kun du aliaj sciencistoj, la nobelpremion por medicino. Ankaŭ nuntempe tiu ĉi plej malnova antibiotiko estas unu el la plej gravaj terapiiloĵoj, ĉar ĝi havas tre altan efikecon kontraŭ tuta vico da bakterioĵoj kun neatingita efiko de intertempe pli novaj penicilinspecoj aŭ aliaj antibiotikoj. Kelkaj, malsame al la origina, nun estas perbuŝe aplikeblaj kaj intertempe ekzistas multaj variaĵoj laŭ tempodaŭro, dum kiu iu aplikata penicilino estas aktiva.

La foreston de toksikeco por homo kaj besto oni klarigas per tio, ke la efiko de tiu (malnova) penicilino kaj ties sintezitaj derivaĵoj sin direktas kontraŭ certa konstrubriko de bakterioĵoj, la t.n. mureino (*Murein*). La korpoĉeloĵoj de mamuloĵoj ne enhavas mureinon, kaj sekve mankas al la penicilino respektiva atak- aŭ agopunkto. La origina antibiotiko, kiun malkovris *Fleming* en la ŝimofungo *Penicillium notatum*, estis unue priskribita de skandinavo en la jaro 1911, sed tiam sen scio pri la kuracada efiko. *Florey* kaj *Chain*, kiuj kunricevis la nobelpremion kune kun *Fleming*, demonstris kiel produkti penicilino amase – malkovro, sen kiu la eltrovaĵo eble estus restinta senutila.